

функціонування органів і підрозділів державної влади. Пріоритетним напрямком у забезпечення відповідного стану законності серед державних службовців ґрунтується на стратегії випередження, що полягає у проведенні комплексу заходів, спрямованих на виявлення, запобігання протиправних діянь.

Список використаних джерел

1. Бишевец О. В., Погорецький М. А., Сергеева Д. Б. та ін. Розслідування окремих видів злочинів: навч. посіб. / за ред. М.А. Погорецького та Д.Б. Сергєєвої. Київ : Алерта, 2015. 536 с.
2. Глушков В. О., Білічак О. А. Урахування європейської конвенції з прав людини й основних свобод у нормативно-правовому регулюванні інтрузивних оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій. Право. 2012. № 4 (38). С. 179–184.
3. Головкін Б. М., Оболенцев В. Ф., Романов М. В. та ін. Запобігання корупції : підручник / за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків : Право, 2019. 296 с.
4. Задоя К. П. Кримінальна відповідальність за перевищення влади або службових повноважень (ст. 365 КК України) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2009. 16 с.
5. Киричко В. М. Кримінальна відповідальність за корупцію. Харків : Право, 2013. 94 с.

Кропивницька Валерія Сергіївна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: Корольчук В. В.,
т.в.о. начальника відділу організації
наукової діяльності та захисту прав
інтелектуальної власності Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, старший науковий
співробітник

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ В ПРАВООХОРОННІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Результативність діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю безпосередньо залежить від якісного, своєчасного і достатнього інформаційно-аналітичного забезпечення цієї діяльності. Застосування новітніх інформаційних і телекомунікаційних технологій дозволяє інтегрувати й опрацьовувати величезну кількість даних, що містяться у відкритих джерелах інформації та спеціалізованих АІС, отримуючи при цьому нові знання кримінологічного та оперативно-розшукового характеру. У країнах Європейського Союзу, США та інших розвинених країнах світу використання можливостей кримінального аналізу є обов'язковим для всіх правоохоронних

органів. Його зміст, правила та процедури чітко визначено й урегульовано в нормативно-правових актах. Це, зокрема, стосується ведення оперативного-розшукової діяльності, досудового розслідування та розгляду кримінальних проваджень у суді.

З метою з'ясування теоретичних проблем та історичних закономірностей формування сучасної системи кримінального аналізу в органах поліції потрібно визначити її зміст та складові, дослідити історію виникнення і становлення цього інституту діяльності правоохоронних органів. Європейські та американські вчені вважають, що кримінальний аналіз з'явився у Великобританії. На їхню думку, ще у 1846 році детективами лондонської поліції здійснювався такий аналіз, що полягав:

- у класифікації злочинців та злочинів;
- у розробці концепції методики роботи аналітиків щодо розслідування злочинів, пов'язаних із вбивствами.

Необхідність такого аналізу зумовлювалася зростанням злочинності та потребою адекватних заходів протидії. Цей період можна назвати «острівним». У 1887 році досвід англійських поліцейських почали запроваджувати на американському континенті.

До закономірностей аналізу злочинів доречно віднести:

- наявність причинно-наслідкових зв'язків між окремими елементами злочинної діяльності;
- відображення злочинної діяльності у зовнішніх аспектах;
- вплив сформованої обстановки та обраного злочинцем способу вчинення злочину на його механізм і особливості його протікання.

Цілі кримінального аналізу:

- розробити гіпотези (припущення);
- реконструювати хід здійснення правопорушень;
- визначити, чи були вони здійснені одним злочинцем;
- встановити злочинця, зв'язки, інформацію, важливу для доказування;
- зрозуміти функціонування злочинної мережі;
- дослідити масштаб і характеристики злочинної діяльності.

Мета кримінального аналізу:

- напрацювання нових напрямів у досудовому розслідуванні кримінального провадження;
- якісне планування окремих слідчих (розшукових) дій;
- аналітичне супроводження оперативного-розшукової діяльності та досудового розслідування;
- аналіз стану ефективності досудового розслідування, оперативного-розшукової діяльності та превентивної діяльності у протидії злочинності;
- оброблення великого обсягу інформації, з відстежуванням та пов'язуванням фактів за допомогою спеціальних аналітичних методів;

- аналіз складної і розгалуженої структури зв'язків об'єктів оперативно-розшукової справи або кримінального провадження;
- виявлення ризиків, тенденцій майбутнього розвитку злочинності та в подальшому запобігання їй;
- розв'язання більш масштабних довгострокових проблем і досягнення цілей для виявлення ключових фігур злочинного світу або синдикатів, прогнозування зростання видів злочинної діяльності та встановлення пріоритетів діяльності правоохоронних органів;
- аналіз інформації, спрямованої на виявлення тенденцій, закономірностей, прогнозування розвитку за великий період часу.

Для розуміння процесу кримінального аналізу доцільно охарактеризувати його основні складові як окремі і специфічні етапи або функції. Але слід пам'ятати, що ці складові взаємопов'язані і зрештою їх потрібно розглядати як систему.

Консультативна місія Європейського Союзу в Україні (КМЕС) підтримує впровадження в Національній поліції України моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою (Intelligence-Led Policing/ILP) [1]. ILP є моделлю поліцейської діяльності, згідно з якою оперативно-аналітична інформація (intelligence) слугує підставою для проведення операцій розслідувань, а не навпаки. Ця модель дозволяє зменшити матеріальні витрати, знизити рівень злочинності, забезпечити більш високий рівень безпеки особового складу [2, с. 435].

Основними складовими розвитку моделі ILP, які необхідно запровадити в діяльності підрозділів Національної поліції, мають стати:

- інформаційні ресурси, спеціально підготовлені для використання в цьому аналізі;
- система їх наповнення;
- система оцінювання інформації та джерел її надходження;
- спеціальне програмне забезпечення як інструмент;
- інтеграція програмного забезпечення з інформаційною системою;
- спеціально підготовлені працівники (аналітики) [5, с. 296–299].

Зокрема, проблеми впровадження моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою (Intelligence-Led Policing/ILP) досліджено у праці Дж. Картера, С. Філіпса та М. Гайадина «Впровадження слідчого поліцейського: застосування теорії вільного поєднання» [2]. Окремі аспекти виявлення прихованих закономірностей щодо зв'язків між злочинцем і вчиненими ним злочинами відтворив К. Вестфал у роботі «Отримання даних для розвідки, шахрайства та кримінального виявлення. Розширені технології аналітичного та інформаційного обміну» [3].

Питання аналітичного супроводження кримінального провадження на етапі досудового розслідування розглянуто

О. М. Зайцем у статті «Інститут аналітичного супроводження досудового розслідування кримінального провадження в Україні.

Сучасний стан і перспективи розвитку.

Основні завдання Управління кримінального аналізу Національної поліції висвітлено у статті В. Єрофєєва «Кримінальний аналіз – це ефективна робота поліції та безпека громадян» [6]. Питання співвідношення кримінального аналізу і кримінальної розвідки досліджено в статті В. Мельника і В. Некрасова «Як подолати ворога, багатшого за транснаціональні корпорації?». Про необхідність бути готовим до роботи зі сучасною технікою та новітніми технологіями наголошує С. Князєв у статті «У навчанні майбутніх поліцейських ми повинні рухатися до нової моделі підготовки». Водночас залишаються не розглянутими проблеми впровадження в практичних підрозділах кримінальної поліції Національної поліції України моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою, особливості взаємодії аналітиків і оперативних працівників.

Метою статті є дослідження актуальних проблем впровадження в органах Національної поліції України моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою, та використання інфорISSN 2617-4170. Актуальні проблеми впровадження в органах Національної поліції України Інформаційно-аналітичних програм у діяльності правоохоронних органів.

Постановка проблеми.

До питання про роль і місце кримінального аналізу в оперативно-розшуковій діяльності (далі – ОРД) оперативних підрозділів Державної прикордонної служби (далі – ДПС), Національної поліції та інших правоохоронних органів України щодо протидії злочинності останнім часом прикуто велику увагу як науковців, так і практиків. ДПС України ще у 2005 р. розпочала процес запровадження кримінального аналізу в діяльність оперативних підрозділів [1] і вже має певний позитивний досвід його використання в ОРД. Разом із тим і на сьогодні ще залишається чимало проблемних питань, що стосуються визначення та єдиного розуміння поняття й видів кримінального аналізу, нормативно-правового регулювання його використання в ОРД і, відповідно, в практичній діяльності оперативних підрозділів ДПС України, використання результатів(продуктів) кримінального аналізу тощо. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні теоретичні положення, що стосуються використання аналізу як методу виявлення і розслідування злочинів, можна виокремити у процесі до-слідження теоретико-правових і організаційних засад кримінології, криміналістики, інформаційно-аналітичного забезпечення ОРД, інформаційного й аналітичного пошуку, кримінальної і аналітичної розвідки, використання кібернетичних методів у діяльності поліції та інших правоохоронних органів України, яким присвячено багато наукових праць. Однак їх зміст свідчить про те, що поза достатньою увагою

авторів залишилися питання саме щодо суті кримінального аналізу в його сучасному розумінні використання в ОРД ДПС України. Тим більше, що висвітлення особливостей здійснення інформаційно-аналітичної роботи в ОРД, її засобів та ін., як правило, відбувалося в межах джерел інформації з обмеженим доступом. Перші спроби висвітлення О. В. Власюком, Т. М. Дерев'янко питань щодо використання ДПС України кримінального аналізу в основному ґрунтувалися на історичних аспектах його зародження, становлення і використання в США, Великій Британії, інших країнах ЄС [2; 3]. Концептуальні засади запровадження системи управління ризиками і кримінальним аналізом у сфері інтегрованого управління кордонами України з урахуванням її євроінтеграційних спрямувань досліджував А. В. Махнюк [4]. Теоретичні засади у поєднанні з практичними результатами застосування кримінального аналізу в ОРД висвітлювали К. Ю. Бобков, Д. В. Коваленко, О. Б. Фаріон [5; 6] та ін.

Перспективи кримінального аналізу в Україні

З огляду на викладене, головною метою кримінального аналізу є зміцнення механізмів попередження, виявлення, документування та розслідування кримінальних правопорушень, а також налагодження механізмів моніторингу криміногенної ситуації, обміну інформацією на державному, регіональному і міжнародному рівнях стосовно тенденцій та ризиків у цій сфері.

Національна поліція України з урахуванням досвіду поліції інших країн планово запроваджує міжнародні стандарти управління інформацією у сфері запобігання правопорушенням і розслідування злочинів. Заходи з упровадження кримінального аналізу проводяться в рамках реалізації відомчої програми одночасно зі створенням системи аналізу ризиків. Для підготовки поліцейських аналітиків використовується досвід іноземних колег. Зокрема, підрозділ кримінального аналізу досить успішно діє в поліції Румунії, працівники цього підрозділу сприяли впровадженню кримінального аналізу в поліції Польщі і Молдови. В Україні за підтримки Консультативної Місії Європейського Союзу вони також провели низку тренінгів.

Однак найсучасніша техніка та новітні технології не в змозі розкривати злочини, якщо працівники поліції не будуть готові працювати з ними. Про це, зокрема, наголосив Голова Національної поліції С. Князев під час зустрічі з представниками закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку поліцейських: «У навчанні майбутніх поліцейських ми повинні рухатися до нової моделі підготовки працівників кримінального блоку. У вишах потрібно викладати дисципліну за фахом «кримінальний аналіз».

Крім того, потребують нагального вирішення наступні проблеми:

- 1) забезпечення аналітиків доступом до спеціального аналітичного програмного забезпечення;

2) створення захищеної мережі для організації обміну інформацією в електронній формі;

3) створення ІТ-системи збирання та обробки оперативно-аналітичної інформації.

Список використаних джерел

1. Мовчан А.В, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ. Актуальні проблеми впровадження в органах Національної Поліції України моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою.

2. Василь Захаров, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету № 2 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Львівського державного університету внутрішніх справ; Дмитро ОВСЯНЮК, підполковник поліції, начальник 2-го відділу (взаємодії з оперативними підрозділами) 1-го управління (аналітичного) Департаменту кримінального аналізу НП України. Федчак І. А. Основи кримінального аналізу : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ.

3. Марков М. М. – кандидат юридичних наук, професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, м. Київ/ «Використання інформаційно-аналітичних можливостей у протидії можливостей».

Круковська Анастасія Михайлівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Неклеса О. В.,
викладач кафедри кримінального процесу
та стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ОПЕРАТИВНОГО, ТАКТИЧНОГО ТА СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ ПІД ЧАС ВІЯВЛЕННЯ Й ДОКУМЕНТУВАННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Правопорушення це найбільш глобальна проблема сучасності саме тому ми повинні розуміти, що використання методів, котрі допоможуть у виявленні та документуванні правопорушень виступає дуже важливим аспектом, насамперед ми хочемо звернути увагу на тематику пов'язану з кримінальним аналізом котрий використовується підрозділами Національної поліції.

Перше на, що нам хочеться акцентувати свою увагу так це на той факт, що відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію» державою на правоохоронців покладено завдання протидіяти